

פתרון מטלה 03 – חשבון אינפיניטסימלי 3, 80415

19 באפריל 2025

שאלה 1

סעיף א'

תהי $f: \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}$ הנתונה על-ידי

$$f(x) = \begin{cases} \frac{x^2 y}{x^4 + y^2} & (x, y) \neq (0, 0) \\ 0 & (x, y) = (0, 0) \end{cases}$$

נוכיח כי לכל $v \in \mathbb{R}^2$ הפונקציה $f_v: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ המוגדרת על-ידי $f_v(t) = f(tv)$ היא פונקציה רציפה אבל f אינה רציפה.

הוכחה: נתחיל מלהראות ש- f לא רציפה.

f רציפה בכל $(x, y) \neq (0, 0)$ מאריתמטיקה של פונקציות רציפות ונראה שהיא לא רציפה בראשית: נניח בשלילה שהיא רציפה בראשית, ולכן לפי קריטריון הנייה לרציפות מספיק שנמצא סדרה (x_n, y_n) כך ש- $(x_n, y_n) \xrightarrow{n \rightarrow \infty} 0$ אבל $(x_n, y_n) \xrightarrow{n \rightarrow \infty} \neq 0$ ובבחירה של הסדרות $(x_n) = \frac{1}{n}, (y_n) = \frac{1}{n^2}$ נקבל:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} f(x_n, y_n) = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{x_n^2 y_n}{x_n^4 + y_n^2} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{n^2} \cdot \frac{1}{n^2}}{\frac{1}{n^4} + \frac{1}{n^4}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{n^4}}{\frac{2}{n^4}} = \frac{1}{2} \neq 0 = f(0, 0)$$

ולכן f לא רציפה בראשית.

נראה כעת כי לכל $v \in \mathbb{R}^2$ הפונקציה f_v רציפה: אם $v = (0, 0) \in \mathbb{R}^2$ אז לכל $t \in \mathbb{R}$ מתקיים

$$f_v(t) = f(tv) = f(0, 0) = 0$$

וזו פונקציה רציפה לכל $t \in \mathbb{R}$.

אם $v = (x, y) \neq (0, 0) \in \mathbb{R}^2$ אז לכל $t \in \mathbb{R}$ מתקיים

$$f_v(t) = f(tv) = f(xt, yt) = \frac{(xt)^2(yt)}{(xt)^4 + (yt)^2} = \frac{x^2 y t^3}{x^4 t^4 + y^2 t^2} = \frac{x^2 y t^3}{t^2(x^4 t^2 + y^2)} = \frac{x^2 y t}{x^4 t^2 + y^2}$$

□

זוהי פונקציה רציפה לכל $t \in \mathbb{R}$ מאריתמטיקה של פונקציות רציפות (המכנה לא מתאפס לאף $t \in \mathbb{R}$).

סעיף ב'

נראה כי הפונקציה $g: \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}$ הנתונה על-ידי

$$g(x) = \begin{cases} \frac{x \sin(y)}{\sqrt{x^2 + y^2}} & (x, y) \neq (0, 0) \\ 0 & (x, y) = (0, 0) \end{cases}$$

היא רציפה.

פתרון: ראשית, $g(x)$ רציפה בכל $(x, y) \neq (0, 0) \in \mathbb{R}^2$ מאריתמטיקה של פונקציות רציפות ולכן נשאר להראות שהיא רציפה גם בראשית. נעבוד כמו בתרגול ונעבור לקורדינאטות קוטביות, נגדיר $x = r \cos \theta, y = r \sin \theta$ כאשר $r \geq 0, \theta \in [0, 2\pi]$ ואכן מתקיים:

$$\begin{aligned} \lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{x \sin(y)}{\sqrt{x^2 + y^2}} &= \lim_{r \rightarrow 0} \frac{r \cos \theta \cdot \sin(r \sin \theta)}{\sqrt{r^2 \cos^2 \theta + r^2 \sin^2 \theta}} \\ &= \lim_{r \rightarrow 0} \frac{r \cos \theta \cdot \sin(r \sin \theta)}{\sqrt{r^2 (\cos^2 \theta + \sin^2 \theta)}} \\ &\stackrel{(1)}{=} \lim_{r \rightarrow 0} \frac{r \cos \theta \cdot \sin(r \sin \theta)}{\sqrt{r^2}} \\ &\stackrel{(2)}{=} \lim_{r \rightarrow 0} \frac{r \cos \theta \cdot \sin(r \sin \theta)}{r} \\ &= \lim_{r \rightarrow 0} \cos \theta \cdot \sin(r \sin \theta) \stackrel{(3)}{=} 0 \end{aligned}$$

□ כאשר (1) נובע מהזהות הטריגונומטרית $\cos^2 \theta + \sin^2 \theta = 1$, (2) נובע מהיות $r \geq 0$ ו-(3) נובע מחסומה כפול אפסה ולכן g רציפה ב- $\mathbb{R}^2$.

שאלה 2

נוכיח כי כל מרחב מטרי (X, d) הומיאומורפי למרחב מטרי חסום.

הוכחה: ניזכר כי מרחב מטרי יקרא חסום אם קיימים $x \in X$ ו- $r > 0$ כך שמתקיים $X \subseteq B_r(x)$.
נגדיר מטריקה d' על X על-ידי $d'(x, y) := \min\{1, d(x, y)\}$ ונשים לב שמתקיים $d'(x, y) \leq 1$ לכל $x, y \in X$.
נראה ש- d' אכן מטריקה:

$$1. \quad d'(x, y) = 0 \iff d(x, y) = 0 \iff x = y \text{ ואכן } d \text{ מטריקה}$$

$$2. \quad \text{סימטריה} - \text{נובע מהיות } d \text{ מטריקה}$$

$$3. \quad \text{אי שיוויון המשולש} - \text{יהיו } x, y, z \in X, \text{ מתקיים מהיות } d \text{ מטריקה}$$

$$d'(x, z) = \min\{1, d(x, z)\} \leq \min\{1, d(x, y) + d(y, z)\} \leq \min\{1, d(x, y)\} + \min\{1, d(y, z)\} = d'(x, y) + d'(y, z)$$

כעת, בתרגול ראינו שקבוצות פתוחות נשמרות תחת הומיאומורפיזם (זאת אומרת $U \subseteq (X, d)$ פתוחה אם ורק אם $U \subseteq (X, d')$ פתוחה).
נגדיר את הכדורים שלנו:

$$B_d(x, r) = \{y \in X \mid d(x, y) < r\}$$

$$B_{d'}(x, r) = \{y \in X \mid d'(x, y) < r\}$$

תהי $U \subseteq X$ פתוחה תחת המטריקה d . ניזכר כי U פתוחה ב- d אם ורק אם לכל $x \in U$ קיים $\varepsilon_x > 0$ כך שמתקיים $B_d(x, \varepsilon_x) \subseteq U$.

אם $\varepsilon_x < 1$ אזי מהגדרת d' נקבל שמתקיים $B_{d'}(x, \varepsilon_x) \subseteq U$ ולכן U פתוחה ב- d' .

בכיוון השני, תהי $V \subseteq X$ פתוחה תחת המטריקה d' ולכן עבור $\varepsilon_y < 1$ מתקיים $B_{d'}(y, \varepsilon_y) \subseteq V$ ואז מהגדרת d' נובע כי $B_d(y, \varepsilon_y) \subseteq V$.
הראינו כי קבוצה פתוחה ב- (X, d) אם ורק אם היא פתוחה ב- (X, d') משמע (X, d) ו- (X, d') הם הומיאומורפים ו- (X, d') חסום, כנדרש.

□

שאלה 3

יהי $(X, \|\cdot\|)$ מרחב נורמי ממימד $n \in \mathbb{N}$ מעל $\mathbb{R}$.

סעיף א'

נוכיח כי X איזומטרי ל- $\mathbb{R}^n$ עם נורמה כלשהי ונסיק כי $A \subseteq X$ היא קומפקטית סדרתית אם ורק אם היא סגורה וחסומה.

הוכחה: נראה כי X איזומטרי ל- $\mathbb{R}^n$ עם נורמה כלשהי ובהרצאה ראינו שכל הנורמות על $\mathbb{R}^n$ הן שקולות. מהיות X מרחב נורמי סוף מימדי נובע כי יש לו בסיס, נסמנו

$$\{x_1, x_2, \dots, x_n\} \subseteq X$$

ונגדיר העתקה לינארית $T: \mathbb{R}^n \rightarrow X$ על-ידי

$$T(a_1, a_2, \dots, a_n) = a_1 x_1 + \dots + a_n x_n$$

זו כמובן העתקה לינארית והיא חד-חד ערכית ועל מכיוון שהיא מוגדרת על איברי הבסיס של X . נראה כי T חד-חד ערכית: נשים לב שמתקיים

$$T(a_1, a_2, \dots, a_n) = T(b_1, b_2, \dots, b_n) \iff \sum a_i x_i = \sum b_i x_i \iff \sum (a_i - b_i) x_i = 0 \iff \forall i a_i - b_i = 0 \iff \forall i a_i = b_i$$

כאשר (1) נובע מהיות הבסיס בלתי-תלוי לינארית.

נראה כי T על: מהגדרת הבסיס נובע כי כל $x \in X$ הוא מהצורה

$$x = a_1 x_1 + a_2 x_2 + \dots + a_n x_n$$

עבור $a_1, \dots, a_n$ יחידים, ולכן נוכל לבחור $a = (a_1, a_2, \dots, a_n) \in \mathbb{R}^n$ ואז $T(a) = x$ וקיבלנו ש- T על. מהיות כל הנורמות שקולות נוכל להגדיר נגדיר נורמה על $\mathbb{R}^n$

$$\|(a_1, a_2, \dots, a_n)\|' := \|T(a_1, a_2, \dots, a_n)\|_X = \left\| \sum_{i=1}^n a_i x_i \right\|_X$$

נשים לב שזו אכן נורמה מהיות $\|\cdot\|_X$ נורמה (שלוש הדרישות מתקיימות ישירות מהגדרה).

כעת, נגדיר $f: X \rightarrow \mathbb{R}^n$ על-ידי $f = T^{-1}$ ש- f חד-חד ערכית ועל מהיות T איזומורפיזם, ולכן נשאר רק להראות שהיא משמרת מרחקים. ואכן, לכל $x, y \in X$ מתקיים

$$\begin{aligned} \|x - y\|_X &= \|f(x) - f(y)\|' \\ &= \|(a_1, a_2, \dots, a_n) - (b_1, b_2, \dots, b_n)\|' \\ &= \|T(a_1 - b_1, a_2 - b_2, \dots, a_n - b_n)\|_X \\ &= \left\| \sum_{i=1}^n (a_i - b_i) x_i \right\|_X \\ &= \|x - y\|_X \end{aligned}$$

וקיבלנו ש- f היא איזומטריה ולכן X איזומטרי ל- $\mathbb{R}^n$ עם נורמה כלשהי.

נסיק כעת כי $A \subseteq X$ היא קומפקטית סדרתית אם ורק אם היא סגורה וחסומה:

$\Leftarrow$ ראינו בהרצאה שמרחב קומפקטי סדרתי הוא סגור וחסום לכל מרחב מטרי, ופרט למרחב נורמי.

$\Rightarrow$ נניח כי A סגורה וחסומה ונרצה להראות שהיא קומפקטית. מההוכחה לעיל נובע שנוכל להוכיח עבור $n = 2$ (לשאר, ינבע באינדוקציה). תהי $A \subseteq \mathbb{R}^2$ $(a_n) = (x_n, y_n)_{n=1}^\infty \subseteq A$. היות ו- (x_n, y_n) חסומה, נובע שקיים $M > 0$ עבורו לכל n מתקיים

$$\|(x_n, y_n)\|_\infty \leq M$$

משמע $|x_n| \leq M$ וגם $|y_n| \leq M$.

היות ו- $(x_n) \subseteq \mathbb{R}$ סדרה וחסומה ב- $\mathbb{R}$, ממשפט בולצ'אנו וירשטראס נובע שיש לה תת-סדרה מתכנסת $(x_{n_k})_{k=1}^\infty$ כך שמתקיים

$$x_{n_k} \xrightarrow{k \rightarrow \infty} x_0$$

היות ו- (y_{n_k}) היא תת-סדרה של (y_n) שהיא סדרה חסומה ולכן (y_{n_k}) חסומה ממשפט הירושה, וממשפט בולציאנו וירשטראס נובע שיש לה תת-סדרה מתכנסת $(y_{n_{k_l}})_{l=1}^{\infty}$ כך שמתקיים

$$y_{n_{k_l}} \xrightarrow{l \rightarrow \infty} y_0$$

וממשפט הירושה נובע גם כי

$$x_{n_{k_l}} \xrightarrow{l \rightarrow \infty} x_0$$

וראינו שהתכנסות ב- $\mathbb{R}^2$ שקולה להתכנסות קורדינאטה-קורדינאטה, ולכן

$$(x_{n_{k_l}}, y_{n_{k_l}}) \xrightarrow{l \rightarrow \infty} (x_0, y_0)$$

אבל מההנחה A סגורה וחסומה ולכן $(x_0, y_0) \in A$. מצאנו תת-סדרה שמתכנסת לאיבר ב- A ולכן נובע כי A קומפקטית סדרתית. □

סעיף ב'

נוכיח כי לכל מרחב נורמי Y (לאו דווקא סוף מימדי) מתקיים $B(X, Y) = \text{Hom}(X, Y)$ במילים אחרות, נראה שלכל העתקה לינארית $T : X \rightarrow Y$ מתקיים $\|T\|_{\text{op}} < \infty$.

הוכחה: מספיק שנראה שכל העתקה לינארית ממרחב נורמי סופי היא רציפה.

תהי $T : X \rightarrow Y$ העתקה לינארית ותהי $a \in X$.

מהיות X סוף מימדי נסתכל על הבסיס שלו מהסעיף הקודם, אז מתקיים

$$T(a) = T(a_1x_1 + a_2x_2 + \dots + a_nx_n) = \sum_{i=1}^n x_i f(a_i)$$

מא-שיוויון המשולש מתקיים

$$\|T(a)\| = \left\| \sum_{i=1}^n x_i f(a_i) \right\| \leq \sum_{i=1}^n |x_i| \|T(a_i)\|$$

נבחר

$$M = \sup_i \{\|T(a_i)\|\}$$

שקיים מהיות הקבוצה סופית.

היות וכל הנורמות שקולות, נובע שקיים $0 < C \in \mathbb{R}$ כך שמתקיים $\sum_{i=1}^n |x_i| \leq C\|x\|$, משמע

$$\|T(a)\| \leq \left(\sum_{i=1}^n |x_i| \right) M \leq CM\|a\|$$

ולכן T היא אופרטור לינארי חסום, נראה שהיא ליפשיצית ונקבל רציפות.

נסמן $M = \|T\|_{\text{op}}$ ואז לכל $a, b \in X$ מתקיים

$$\|Ta - Tb\|_Y = \|T(a - b)\|_Y \leq \|a - b\|_X \cdot \|T\|_{\text{op}} = C\|a - b\|_X$$

פונקציה ליפשיצית היא רציפה, ופונקציה רציפה היא חסומה ולכן $B(X, Y) = \text{Hom}(X, Y)$. □

שאלה 4

יהי (X, d) מרחב מטרי ו- $\hat{X}$ השיכון של X בהשלמה.

סעיף א'

נוכיח כי לכל מרחב מטרי שלם (Y, ρ) ושיכון איזומטרי צפוף $j : X \rightarrow Y$ (כלומר $j : X \rightarrow j(X)$ איזומטריה ו- $j(X)$ צפופה ב- Y), ניתן להרחיב את j באופן יחיד לאיזומטריה $\hat{j} : \hat{X} \rightarrow Y$ המקיימת $j = \hat{j} \circ i$.
הוכחה: תהיי x_n סדרת קושי ב- X (זו מחלקת שקילות ב- $\hat{X}$).
היות ו- j איזומטריה, נובע כי $j(x_n)$ סדרת קושי ב- Y ו- Y שלם ולכן $\lim_{n \rightarrow \infty} j(x_n) \in Y$.
נגדיר

$$\hat{j}([x_n]) = \lim_{n \rightarrow \infty} j(x_n)$$

נראה כי הבאים מתקיימים:

1. מוגדרת היטב: יהיו $(x_n), (y_n)$ סדרות קושי ב- X המיוצגות על-ידי אותה מחלקת שקילות ב- $\hat{X}$ ולכן

$$\lim_{n \rightarrow \infty} d(x_n, y_n) = 0 \implies \lim_{n \rightarrow \infty} \rho(j(x_n), j(y_n)) = 0$$

שכן j איזומטריה

2. $\hat{j}$ איזומטריה: יהיו $[x_n], [y_n] \in \hat{X}$ ולכן

$$\rho(\hat{j}([x_n]), \hat{j}([y_n])) = \lim_{n \rightarrow \infty} \rho(j(x_n), j(y_n)) = \lim_{n \rightarrow \infty} d(x_n, y_n) = \hat{d}([x_n], [y_n])$$

3. $\hat{j}$ מרחיב את j : יהי $x \in X$ אז מתקיים

$$\hat{j}(i(x)) = \hat{j}([x, x, \dots]) = \lim_{n \rightarrow \infty} j(x) = j(x) \implies j = \hat{j} \circ i$$

4. יחידות: נניח שקיימת $\hat{j}' : \hat{X} \rightarrow Y$ כך שמתקיים $j = \hat{j}' \circ i$. מהיות $i(X)$ צפופה ב- $\hat{X}$ ומהיות $\hat{j}, \hat{j}'$ פונקציות רציפות נובע כי הן מזדהות איבר-איבר בקבוצה צפופה (אחרת זו סתירה לרציפות) ולכן $\hat{j}' = \hat{j}$.

□

סעיף ב'

נוכיח כי לכל $A \subseteq X$ מתקיים $\overline{i(A)} \subseteq \hat{X}$ איזומטרי להשלמה של A .

הוכחה: נגדיר

$$\hat{d}_A([a_n], [b_n]) = \lim_{n \rightarrow \infty} d(a_n, b_n)$$

והאיברים בהשלמה $(\hat{A}, \hat{d}_A)$ הם מחלקות שקילות של סדרות קושי ב- A .

נגדיר $\varphi : \hat{A} \rightarrow \overline{i(A)} \subseteq \hat{X}$ על-ידי $\varphi([a_n]) = [i(a_n)]$.

φ מוגדרת היטב, איזומטריה (כי המטריקות מוגדרות בצורה זהה ולכן משמר מרחקים), חד-חד ערכית שכן המחלקות שקילות ממופות אותו הדבר, רק על לא ישיר:

יהי $x \in \overline{i(A)}$, משמע קיימת סדרה $x_n = i(a_n) \in i(A)$ כך שמתקיים

$$x_n \rightarrow x \in \hat{X} \implies [a_n] = x$$

(a_n) היא סדרת קושי ב- A ולכן $[a_n] \in \hat{A}$ ו- $\varphi([a_n]) = x$ ולכן φ על.

□

שאלה 5

יהי $p \in \mathbb{N}$ מספר ראשוני.

סעיף א'

נוכיח כי ההשלמה $(\mathbb{Q}_p, \hat{d}_p)$ של $(\mathbb{Q}, d_p)$ היא שדה והמטריקה $\hat{d}_p$ מקיימת את-שיויון המשולש האולטרה-מטרי.

הוכחה: אנחנו יודעים שהאיברים בהשלמה הם מחלקות שקילות של סדרות קושי ב- $(\mathbb{Q}_p, d_p)$.

נגיד כי שתי סדרות קושי $(a_n), (b_n)$ הן באותה מחלקת שקילות אם מתקיים

$$\hat{d}_p([(a_n)], [(b_n)]) = \lim_{n \rightarrow \infty} d_p(a_n - b_n) = 0 \implies \lim_{n \rightarrow \infty} |a_n - b_n|_p = 0$$

נגדיר חיבור וכפל על מחלקות שקילות בהשלמה על-ידי

$$[(a_n)] + [(b_n)] = [(a_n + b_n)], [(a_n)] \cdot [(b_n)] = [(a_n \cdot b_n)]$$

נראה שהחיבור מוגדר היטב מהיות המרחב אולטרה-מטרי ולכפל זה ינבע באותו אופן:

נניח כי $(a_n) \sim (a'_n)$ משמע $\lim_{n \rightarrow \infty} |a_n - a'_n|_p = 0$ ובאותו אופן $(b_n) \sim (b'_n)$ משמע $\lim_{n \rightarrow \infty} |b_n - b'_n|_p = 0$.

נראה שמתקיים $(a_n + b_n) \sim (a'_n + b'_n)$

$$|(a_n + b_n) - (a'_n + b'_n)|_p = |(a_n - a'_n) + (b_n - b'_n)|_p \leq \max_{(1)} \{|a_n - a'_n|_p, |b_n - b'_n|_p\} \xrightarrow{(2)} 0$$

כאשר (1) נובע מהיות המרחב אולטרה-מטרי ו-(2) נובע מהיות $(a_n) \sim (a'_n)$ וכן $(b_n) \sim (b'_n)$ ומ- $(\diamond)$. כפל נובע באותו אופן.

במילים אחרות ראינו גם שהמטריקה $\hat{d}_p$ מקיימת את אי-שיויון המשולש האולטרה-מטרי.

נשאר להראות שזה שדה:

- איבר יחידה לחיבור: מהגדרת החיבור לעיל נובע שנוכל לבחור את הסדרה הקבועה 0 או [0] איבר היחידה החיבורי.
- איבר יחידה לכפל: מהגדרת החיבור לעיל נובע שנוכל לבחור את הסדרה הקבועה 1, או [1] איבר היחידה הכפלי.
- הופכי לחיבור: אם (a_n) היא סדרת קושי ב- $\mathbb{Q}_p$ אז גם $(-a_n)$ היא סדרת קושי ולכן $[(a_n)] = [(-a_n)]$ הופכי לחיבור.
- הופכי לכפל: אם $[(a_n)] \neq [0]$ אז נוכל לבחור את $[(a_n^{-1})]$ בתור הופכי לכפל.

ולכן נקבל ששהשלמה אכן שדה.

סעיף ב'

נוכיח כי לכל סדרה $(a_n) \subseteq \mathbb{Q}_p$, הטור $\sum_{n=0}^{\infty} a_n$ מתכנס אם ורק אם $a_n \xrightarrow{n \rightarrow \infty} 0$.

הוכחה:

$$\Leftarrow \text{נניח שהטור } \sum_{n=0}^{\infty} a_n \text{ מתכנס ונראה כי } a_n \xrightarrow{n \rightarrow \infty} 0.$$

מהיות הטור מתכנס, נובע שסדרת הסכומים החלקיים שלנו מתכנס. ולכן $S_k = \sum_{n=0}^k a_n$ זו סדרת קושי מתכנסת, ולכן:

$$|a_{k+1}|_p = |S_{k+1} - S_k|_p \xrightarrow{k \rightarrow \infty} 0$$

ולכן $a_n \xrightarrow{n \rightarrow \infty} 0$.

$$\implies \text{נניח כי } a_n \xrightarrow{n \rightarrow \infty} 0 \text{ ונראה שהטור } \sum_{n=0}^{\infty} a_n \text{ מתכנס.}$$

ראינו ש- $\mathbb{Q}_p$ עם המטריקה ה- p -אדית הוא מרחב אולטרה-מטרי ולכן מקיים את אי-שיויון המשולש החזק.

יהי $\varepsilon > 0$ ומהיות (a_n) סדרה מתכנסת נובע שקיים $N \in \mathbb{N}$ שלכל $N < n \in \mathbb{N}$ מתקיים $|a_n|_p < \varepsilon$, ולכן עבור $m > n$ מתקיים

$$|S_m - S_n|_p = \left| \sum_{k=n+1}^m a_k \right|_p \leq \max_{(1)}_{n+1 \leq k \leq m} |a_k|_p < \varepsilon$$

כאשר (1) נובע מאי-שיויון המשולש החזק.

מצאנו כי (S_k) זו סדרת קושי מתכנסת ולכן הטור $\sum_{n=0}^{\infty} a_n$ מתכנס ב- $\mathbb{Q}_p$.

שאלה 6

יהי (X, d) מרחב מטרי קומפקטי סדרתית ו- $f : X \rightarrow X$ פונקציה כמעט מכווצת, כלומר לכל $x, y \in X$ מתקיים $d(f(x), f(y)) < d(x, y)$. נוכיח כי קיימת ל- f נקודת שבת יחידה.

הוכחה: נגדיר $g : X \rightarrow \mathbb{R}$ על-ידי $g(x) = d(x, f(x))$.

g רציפה כהרכבת פונקציות רציפות – כן הרכבת רציפות היא רציפה ו- f כמעט מכווצת ולכן ליפשיצית והמטריקה רציפה.

X מרחב קומפקטי סדרתית ו- g רציפה ולכן g מקבלת עליו מינימום ולכן קיים $x_0 \in X$ כך ש- $g(x_0) = m \in \mathbb{R}$ הוא מינימום של g . נראה כי $g(x_0) = m = 0$: נניח בשלילה ש- $m \neq 0$ ולכן מתקיים:

$$g(f(x_0)) = d(f(x_0), f(f(x_0))) \underset{(1)}{<} d(x_0, f(x_0)) = g(x_0) = m$$

כאשר (1) נובע מהיות f מכווצת, אבל זו סתירה שכן הנחנו ש- m הוא המינימום של $g(x)$ ולכן בהכרח מתקיים $g(x) = d(x_0, f(x_0)) = 0$ ולכן $x_0 = f(x_0)$ ומצאנו נקודת שבת.

נראה כי היא יחידה: נניח שקיימות $x_1, x_2 \in X$ כך ש- $x_1 \neq x_2$ וגם $f(x_1) = x_1, f(x_2) = x_2$ ולכן:

$$d(x_1, x_2) = d(f(x_1), f(x_2)) \underset{(1)}{<} d(x_1, x_2)$$

כאשר (1) נובע מהיות f מכווצת וזו כמובן סתירה.

□